

Preek gehouden op 26 januari 2025
in de Westerkerk Amsterdam
Matteus 8:1-13
door ds. Herman Koetsveld
Cantatedienst: Herr, wie Du willst, so schicks mir, BWV 73

Terwijl ook op dit moment in voormalig doorgangskamp Westerbork zes dagen en vijf nachten lang nonstop 103.124 namen van de door de Nazi's gedeporteerde Joden, Sinti en Roma en anderen worden voorgelezen als herinnering aan de bevrijding van het vernietigingskamp Auschwitz morgen 80 jaar geleden, stellen wij ons hier vanmorgen middels de buitengewoon indringende tekst van de Cantate 'Herr, wie Du willst, so schicks mit mir' de vraag naar de wil van God. Misschien wel de kernvraag van het geloof, van welke traditie dan ook.

De vraag stellen alleen al in deze tijd ervaar ik in de voorbereiding van een uitzonderlijk gewicht. Even doemt het beeld op van de bananenschil waarop de gelovige en dus zoekende mens ongenadig op haar/zijn gezicht kan gaan aan mij op. Moet ik voordat ik over een minuut of tien Amen zeg klare wijn hebben geschonken over hoe dat in elkaar zit, over wat God wil in relatie met wat wij in alle tegenspraak met elkaar zouden willen? De tekst van de sopraan Marjon van zo dadelijk schiet mij te hulp: 'Uw wil is een verzegeld boek, mensenwijsheid leidt tot niets'. Maar hier niets over zeggen, dat kan ook niet. Ook al gezien al die andere teksten van de Cantate.

Want als je alleen al kijkt naar wat nu op ons afkomt. Afgelopen week: wie heeft er nu gelijk? President Trump die in zijn inauguratiespeech de miraculeuze ontsnapping aan die moordaanslag toeschrijft aan de wil van Allerhoogste en daarmee een directe link legt tussen God en zijn plannen die desastreus zijn onder meer voor het klimaat en de sociale en mondiale verhoudingen?

Of heeft de anglicaanse bisschop Marian Edgar Budde gelijk toen zij een dag later in een kerkdienst in het bijzijn van Trump en de zijnen ook Gods wil ter sprake bracht – en ik citeer haar inmiddels wereldberoemde woorden:

'Laat mij nog een laatste verzoek doen, meneer de president. Miljoenen mensen hebben hun vertrouwen in u gesteld, en zoals u gisteren aan de natie vertelde, hebt u de voorzienige hand van een liefhebbende God gevoeld. In naam van onze God vraag ik u om genade te hebben met de mensen in ons land die bang zijn. Er zijn homoseksuele, lesbische en transgenderkinderen in democratische, republikeinse en onafhankelijke gezinnen, sommigen vrezen voor hun leven.' Deze vraag, om een genadevolle bejegening jegens de

kwetsbare mens, die enkel afschuw bij de machtigste man van de wereld opriep. Maar wie heeft hier recht van spreken en waarom?

Als de islamitische Hamas en Hezbollah in naam van Allah de vernietiging van Israël als hoogste en heiligste doel voor ogen hebben en daar tegenover: als de ultra-rechtse ministers in het kabinet van premier Netanyahu en in hun kielzog vele anderen precies andersom de deportatie of erger, de vernietiging van de Palestijnen in Gaza en de Westbank voorstaan om met de Torah-teksten in de hand Gods wil voor een groot-Israël te claimen: over welk goddelijk gelijk, over welke goddelijke wil hebben we het dan eigenlijk?

Maar ook zo persoonlijk, en daar richt de tekst van de Cantate zich vooral op: met al die tegenstrijdigheden, ongerijmdheden, niet te vatten gebeurtenissen die ons zo onderuit kunnen halen: wat is de wil van de Ene in die ondoorzichtige kluwen van gebeurtenissen? Al kunnen er ook die momenten zijn dat je jezelf hoort zeggen, doorgaans met terugwerkende kracht: 'het heeft zo moeten zijn'.

Het christelijke antwoord op de vraag naar de wil van de Eeuwige kan nooit en te nimmer buiten Christus om. Hij die het offer van het ultieme lijden heeft ondergaan, de Godverlatenheid uitschreeuwend. Nooit vergeten. Dat is een eerste, maar wel belangrijkste antwoord. Spreken over Gods wil buiten de lijdende mens om, daar komen altijd ongelukken van. Het is de bananenschil van alle religies, inclusief de onze. En daarom heeft de bisschop eindeloos meer gelijk dan de president, want zij heeft met en in Christus die bange, gekleinereerde en weggezette mens voor ogen. 'Ik vraag u om genade...'

De Cantatetekst leunt op het eerste deel van het evangelie dat we net gelezen hebben. Opgetekend door Matteüs, pal nadat hij die buitengewoon intense en tot op vandaag intrigerende bergrede heeft opgetekend: dat wat Jezus voor ogen stond als vernieuwde Torah, als nieuwe en zo radicale weg naar God en elkaar.

Jezus daalt de berg af. Dat is symbolische taal voor: zo dichtbij God, zo namens God, nu afdalend naar dat weerbarstige gewone en zo complexe leven van ons. En ja, daar ontmoet hij een sociaal uitgestotene, een mens zonder enig perspectief en toekomst, iemand die zich alle dagen afvraagt waar hij het aan verdient heeft dat een besmettelijke huidziekte hem van zijn menselijke waardigheid heeft beroofd. Niemand mag hij meer nabij komen. Niemand mag hem weer aanraken. Staat in de Torah: zinnige regel, want kwestie van volksgezondheid.

Heeft hij Jezus' woorden wellicht via via gehoord toen Hij zei: 'Vraag en er zal je gegeven worden, zoek en je zult vinden, klop en er zal voor je opgedaan worden?' Hoe het ook zij: hij komt akelig dichtbij Jezus. Eigenlijk te dicht en

valt voor Jezus neer: Heer, als u wilt, kunt U mij rein maken'. Onrein, dat is waar je niets mee van doen moet en wilt hebben.

En dan gebeurt het: Jezus steekt zijn hand uit. Hij raakt hem. Hij pakt hem vast. De regels van de religie doen er niet toe. Deze mens, dit moment, deze vraag, dit verlangen, deze liefde doet er toe. 'Ik wil het, word rein', zegt Jezus. Ik wil dat de toekomst zich voor jou opent. Ik wil dat jij mens onder de mensen bent. Ik wil dat jij omarmd kan worden en weer kunt omarmen. Zo genezend, zo helend, zo toekomst ontvouwend. Zo een totaal nieuw perspectief op wie God is en wat de Eeuwige wil: een en al relatie, dit horen van de vraag en het verlangen en dit antwoorden met nabijheid en alle overwinnende en intens genezende liefde.

En ja, dan moet de man nog wel even langs de priesters en een offer brengen zoals Mozes heeft voorgeschreven. Daar zijn die religieuze regels wel weer goed voor om de sociale orde van dat moment serieus te nemen. Scheelt een hoop gedoe later.

Gods wil: jij kleine, kwetsbare, zo vaak niet geziene en gehoorde mens, gebutst en gedeukt door het leven: ik wil dat jij als bevrijd, verlost, open naar een nieuwe morgen levend mens bent. Dat te vertrouwen, daar elkaar bij te helpen, daar elke dag je voor te openen, daarin te groeien, dat de Eeuwige zich niet met macht, maar ons met de ruimte van zijn liefde omgeeft, omarmd, draagt, optilt. En dat wij dan antwoorden ieder op eigen wijze met eigen woorden en eigen daden met als gevolg, zoals de tenor Charles zo dadelijk biddend gaat zingen: 'Laat uw Geest van vreugde neerdalen in ons hart'. Godzijdank. Amen.